

Қазақ халқының зор ғалымы

Қаныш Сәтбаев

ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ЗОР ҒАЛЫМЫ

ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ЗОР ҒАЛЫМЫ

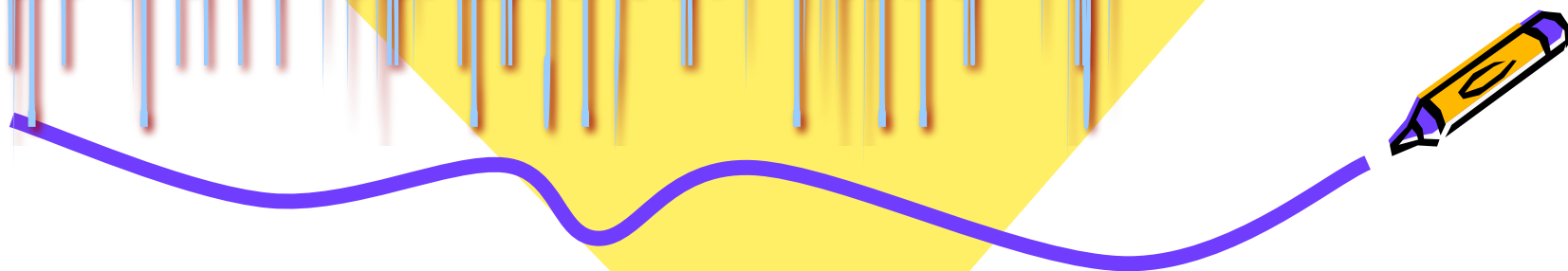
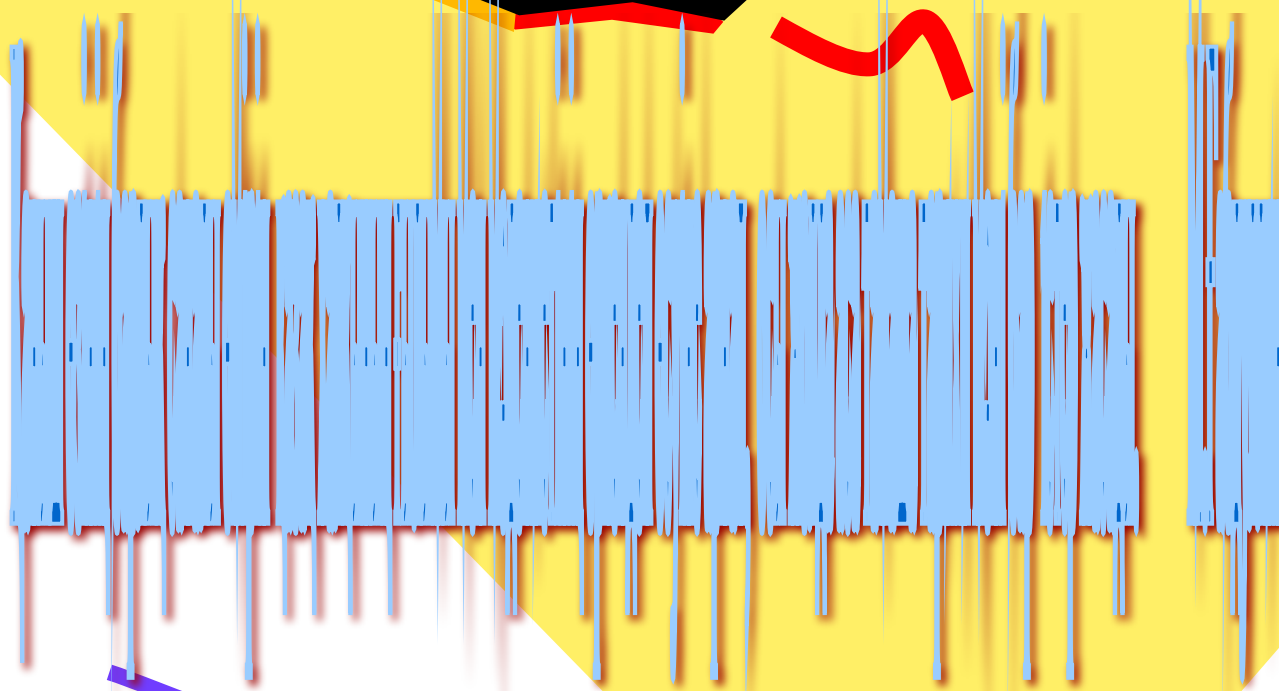
12 сәуір – Академик , геолог- ғалым Қаныш
Имантайұлы Сәпбаевтың туғанына 118 жыл.
(1899-1964)

Қаныш Имантайұлы Сәпбаев- қазақ халқының
Шоқан, Ыбырай, Абайлар арқылы айтылған
өткен кезеңдегі арман ойының кеңестік дәуірде
жүезеге асуына ерлік ісімен үлес қосқан адам.
Қаныш Сәпбаев өзінің барлық саналы ғұмырын
қазақ халқының экономикасы мен мәдениетінің,
ғылымының өркендеп өсуіне арнап, осы жолда
аса тамаша тарихи мәні бар істер жасады.

Ахмет Байтұрсынұлы « Адам нағыз Отан сүйгіш
патриот болып қалыптасу үшін үш нәрсе керек
дейді: білім, тәрбие, мәдениет». Осы
айтылғандарға « тектілігін» қосатын болсақ,
Қаныш Сәпбаев тұлғасы барлық қырынан көрінер

Қаныш Имантайұлы Сәтбаев

*Арқаның сұлу төрінің бірі-
(бұрынғы Семей губерниясының
Павлодар уезіндегі Ақкелін
болысының 4-ші ауылында)
қазіргі Павлодар облысының,
Баянауыл ауданының Қ.И.
Сәтбаев атындағы
совхозында 1899 жылдың 12
сәуірінде Сәтбаевтардың
үлгілі- өнегелі ауылында
дүниеге келді.*

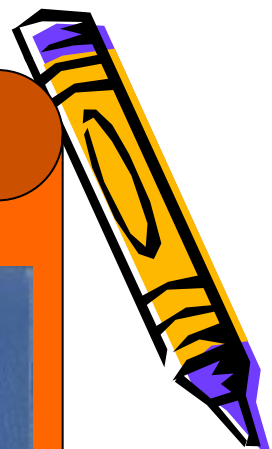
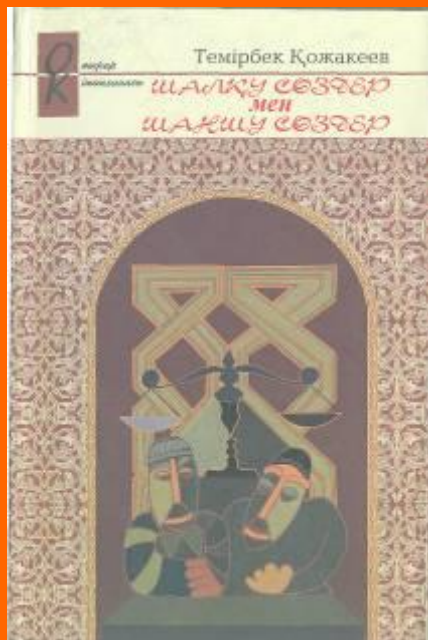

Ата-анасы Әлима мен Имантай
Сәтбаевтар

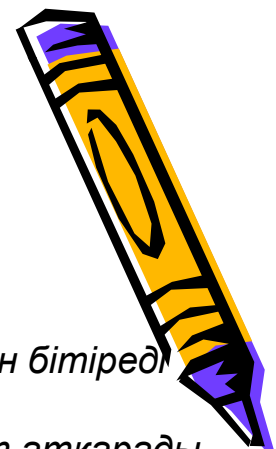

Жұбайы Т.А. Кошкина мен Қ.Сәтбаев

Еңбек жолдары

1909-1911 жылдар

-туған ауылындағы орыс-қазақ мектебінде оқиды

1918 жыл

- Семей қаласындағы оқытушылыр семинариясын бітіреді

Бірі жыл

- Семей қаласында, өз ауылында мұғалімдік қызмет атқарады

1920-1921 жылдар

-Баянауыл ауылындағы мұғалімдік қызмет атқарады

1921 жыл

- Томск технология институтының кен факультетінің геология барлау бөліміне оқуға түседі

1920-1941жылдар

- Атбасар,Қарсақпай трестерінде геологиялық бөлімінің жетекшісі және бас геолог болды

1941 жыл

- КСРО Ғылым академиясының Қазақ филиалының орынбасары болып сайланды.

1943 жыл

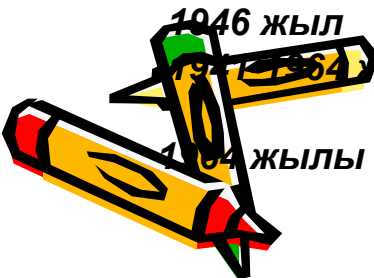
- Филиалдың төрағасы қызметін атқарады
- Геология ғылымындағы үздік жетістіктері үшін КСРО
- Ғылым Академиясының корреспондент мүшесі

1946 жыл

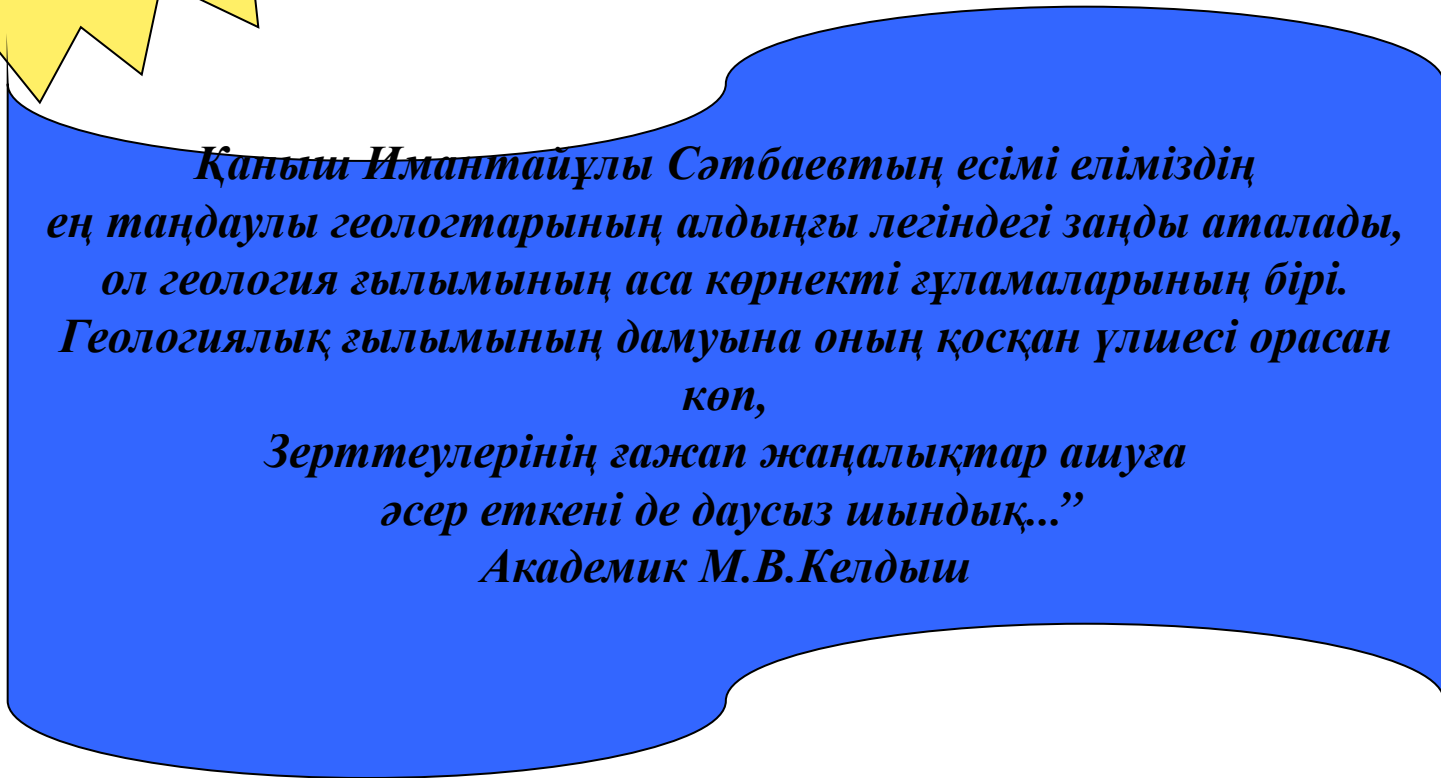
1941-1964 жылдар

1944 жылы 31 қаңтар

- Академик болып сайланды
- Өзі негізін қалаған Ұлттық Ғылым академиясында үздіксіз жетекшілік етті
- Москваның Кузнецова деген орманды аймағына орналасқан Кремль ауруханасында қайтыс болды.

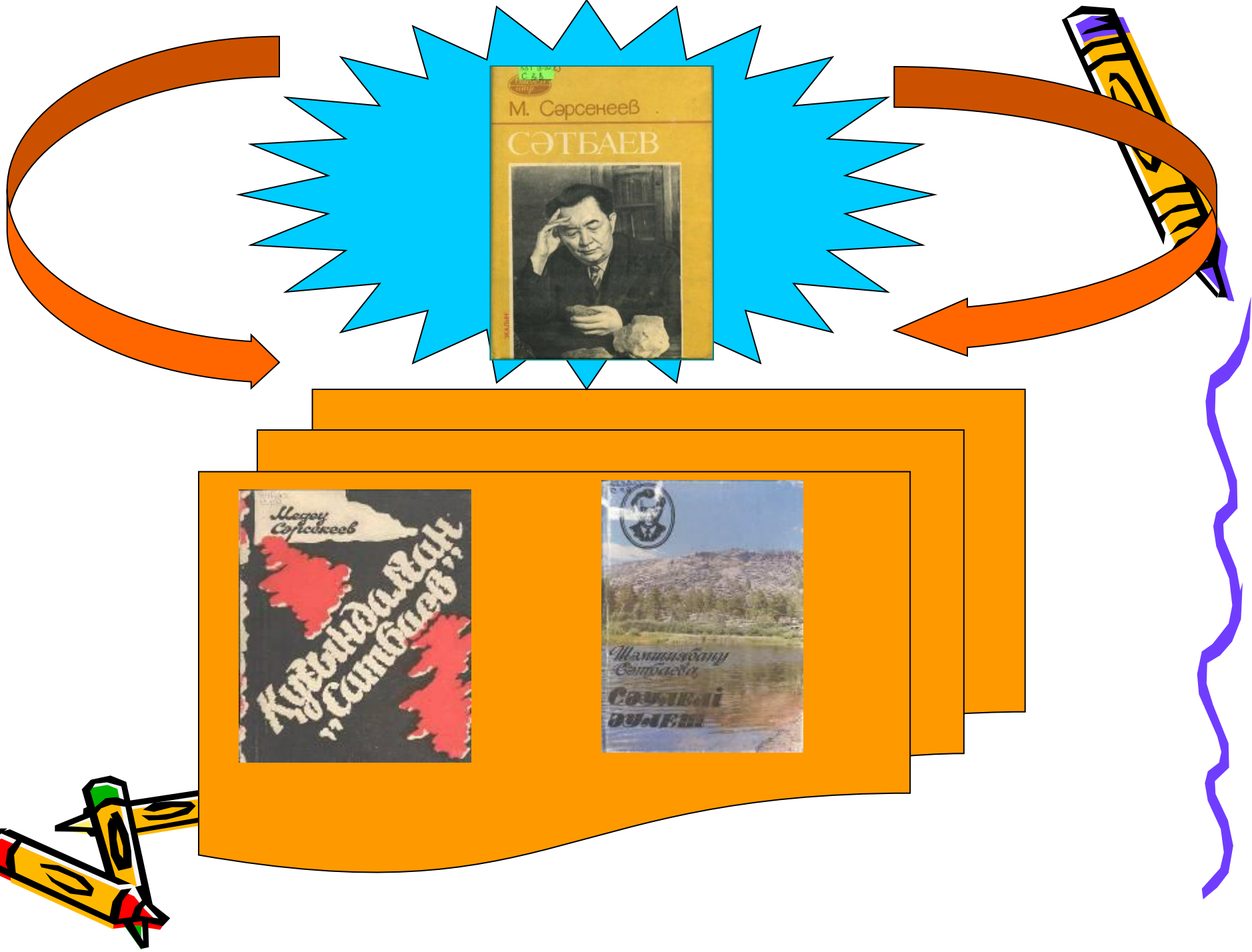
5-СӘУІР
ГЕОЛОГТАР
КҮНІ

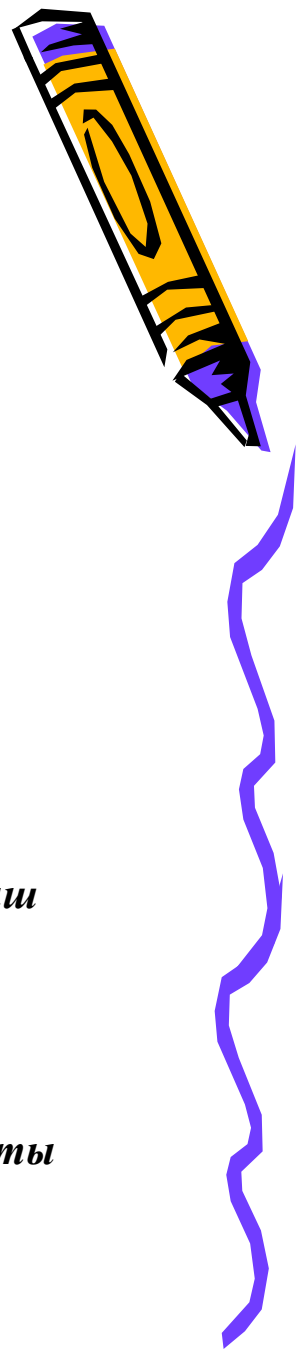

*Қаныш Имантайұлы Сәтбаевтың есімі еліміздің
ең таңдаулы геологтарының алдыңғы легіндегі заңды аталады,
ол геология ғылымының аса көрнекті ғұламаларының бірі.
Геологиялық ғылымының дамуына оның қосқан үлесі орасан
көп,*

*Зерттеулерінің ғажайып жаңалықтар ашуға
әсер еткені де даусыз шындық...”
Академик М.В.Келдыш*

«Өнегелі өмір» сериясымен шығып отырған бұл кітап аса көрнекті совет ғалымы, мемлекет қайраткері, Лениндік және Мемлекеттік сыйлықтардың лауреаты, СССР, Қазақ және Тәжік ССР Ғылым академияларының мүшесі Қаныш Имантайұлы Сәтбаевтың өмір жолын жан- жақты баяндайтын деректі ғұмырнама. Туған елінің көгіне таң жұлдызындай жарқырап шығып, өшпес сәле шашқан, артында өлмес ұлы істер қалдырған ардақты азамат, зор ғұламаның өмірі жастарға әрқашан өнеге болмақ.

Тұңғыш академик

*“ Жеріміздің үсті де, асты да бай.
Менің геолог ретінде борышым-жер
Астындағы қазбаны зерттеп табу,
оның қорын анықтау. Ал ғалым
ретіндегі
міндетім- кен байлықтарын халықтың
игілігіне жарату.”*

Қ.И.Сәтбаев

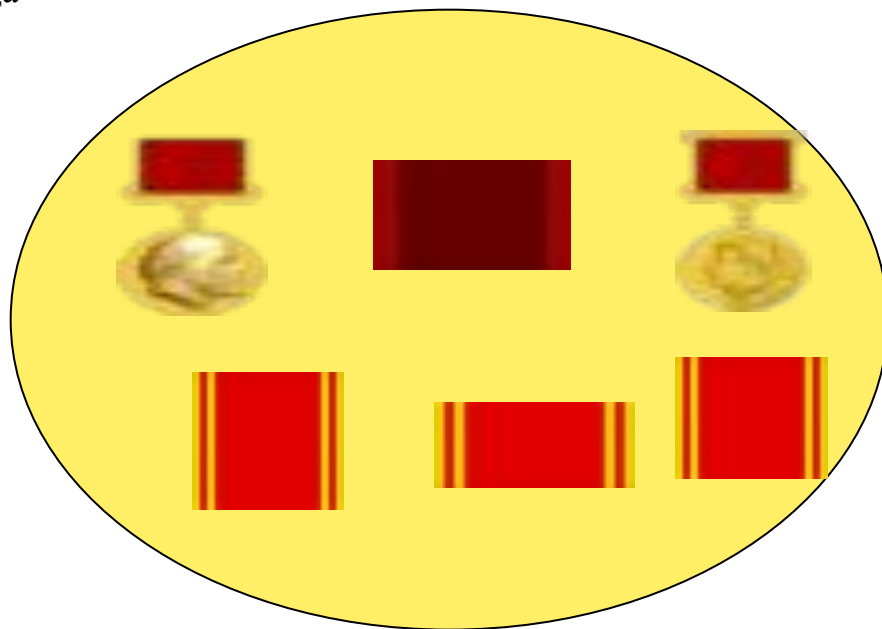
*Қазақ ғылым академиясындағы
президенттік қасиеттерінің
ең зоры – ол аса талантты
және қажырлы, еңбекке төзімді
ұйымдастырушысы*

МұхтарӘуезов

Қ.И.Сәтбаев негізгі ғылыми еңбегін Қазақстан кен орындарының геологиясын, минералдық қорларын жасауға арнады. Ол 640 тан астам ғылыми еңбектерінің авторы. Қаныш Имантайұлы- рудалы кендердің пайда болуы және олардың жер қойнауында орналасуы, таралу заңдылықтарын зерттейтін Қазақстанның металлогения ғылымының негізін салушы.Сәтбаев еңбектері ғылымдағы зор жаңалықтар енгізді, Қазақстан геологиясы өз заманындағы биік сатыға көтерді. Халқымыздың адал перзенті Қаныш Имантайұлы 1942 жылы Жезқазған жеріндегі кенді зерттеудегі зор еңбегі үшін КСРО Мемлекеттік сыйлығы берілді.

1943 жылы Қ.И. Сәтбаев геология ғылымындағы үздік жетістіктері үшін КСРО Ғылым Академиясының корреспондент мүшесі, ал 1946 жылдан толық мүшесі (академик) болып сайланды.

ҚАЗАҚ ТІЛІ
МЕН
ӘДЕБИЕТІ

Жаңыстың 50 жасына кутты болсын,
кайрагы сыйыс армандары!

Сөзгөндөй сөзгөндөй катт жөнүндөр, башка ринин, протестанттар **Райдер Жубин** Жамбыл 60 жашындай болгандагы Антоний мекенин Бестаман дегендеги кыргыздар 2012 "Шошун" башкаларын багындырган кыргыздар өлкөсү, сүрөттө башкалар аял жерлеринде турган жерде кыргыздар. Сол жерде жашаган кыргыздар кыргыздар 2-жана 3-жаштарда өлүмүздө.

Асмаи тоҷи биснос

Гүлжан АУЖАНОВА,
Гүлдерек РЫСКЕЛДИНОВА,
Камалия Селбаев атындағы
Қызыл дүттем тілшілердің
институтындағы аға оқытушылар.

ҚАНЫШ СӘТБАЕВ САН ҚЫРЛЫ
БАЛЫМ

Қызыл Имантайұлы Сәтбаев - қазақ халқының Шоқан, Ыбырай, Абайлар арқылы айтылған өткен ғасырдың арман ойынан көнекісі дәуірге жүзге асыуға өрік. Ісімен үзеу қосқан адам. Қызыл Сәтбаев оның барлық санаты ғұмырын қазақ халқының экономикасы мен мәдениетінің, ғылымның өркендеуіне арнап, осы жолда аса тамаша тәріксі мін бар істер жасады.

Ахмет Байтұрсынұлы "Адам нағыз Отан сүйген патриот болып қалыптасу үшін үш нәрсе керек деді: білім, тәрбие, мәдениет". Осы аталғандарға "тектіңші" қосатын болсақ, Қаныш Сұлтанов туғанды бәрінен қызығатын көрсетер еді.

Әкесі Иманғайы би мол жасап, бай болушы ау бастан тарап етті. Ол өз заманының ескіне діңгек жүйке де мінберетін, орысша оқуын да жабары бар, 1862 жылы Шымалыққа, Өзірарын медресесінде шәкірт болып 3 жыл оқыған. Арабша, парсы, шайғай тілдерінің өзіпесін танып, Шығыстағы ұстаздары Хиёз, Науан, Омар хайым, Руми, Сағди, притамаларын өз бетімен оқытып, сауат ашып.

[illegible]

11

[illegible]

“Байлыгым да, борим да – балаларым
Солгономын байлыгым да, сэтгэм борим”.

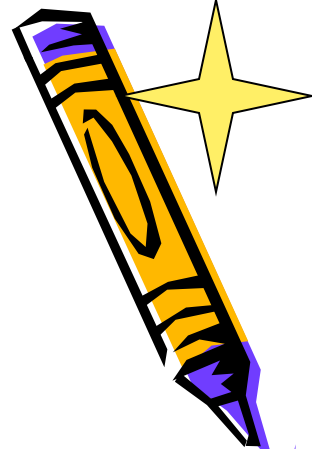
Солардын белгилүү саяхатчылары - Зерттеу, Вах хатчы, жузак әдирбети мурларын жана, зерттеу, кыргыз жүйрелуу кыскасына Каштан Ишмановту Каштан Ишманов Акадәмисиянын президенти, ишманов кытине де зерттеу бөлүп, жамкордук жасалды. Халык жырчысы Мурдун кыруудын кузеткан "Кырымдын кырык батыра" жырчы кыскай аты кытине басталышы бөлүм. К.Сатыбал бул жырчы "Коркүмүк - тарихи батыш сөн кырын шыныра" деп бөлүм бөлүм.

[illegible]

Міне, біз осы жобаның алтын субъектілеріне-ақ сап қарғын. Қанаш Сөбібетті - кемедегінен фольклор зерттеуші, тілі тілінде асқан данашыры, халқының бар байлығын шыншыл шығармаларына аз мүдделіне жұрсап, "қара қазынамыз" артымызды жаманша субъектіге үшін ертегілер сөймен де ғыбрт алғанымызды жолы жеткізіміз.

Бүгінгі өскелең ұрпаққа ұлттық санағмыз қалыптасуы, отбасылық тәрбиеден бастау алуы қажет деген пікірін ауыстырғаны Қашып Сәтбаевтай тамаша адамдар өмірі дәлел болады. Тамаша адамдар өмірін, өскелең оқып үйрену, нұры алу - басымызға ортақ парыз.

44

Классический университет

Подведение итогов и награждение учащихся.

Подведение итогов и оценивание учащихся.

Тарих сабагы Урок истории

г. Туркестан

г. Туркестан

Академик Қ. И. Сәтбаев
және оның Қазақстан ғылымын дамытудағы ролі

Қазықстан Ғылым Академиясының ұйымдастырушысын тұңғыш президенті, аға көрнекті ғалым, КСР Ғылым академиясының толық мүшесі, академигі Қыныш Имантайұлы Сатпаев Павлодар аймағында 1899 жылы 12 сәуірде дүниеге келген екен.

[illegible]

Downloaded from ascelibrary.org by University of California, San Diego on 06/01/15. Copyright ASCE. For personal use only; all rights reserved.

[illegible]

1926 жылы Клыны Томскінің техникалық институтына

Бұл кітапта аса көрнекті совет ғалымы, СССР және Қазақ ССР Ғылым академиялары академигі, Қазақ ССР Ғылым Академиясының тұңғыш президенті, Лениндік және Мемлекеттік сыйлықтардың лауреаты, мемлекет және қоғам қайраткері Қаныш Имантайұлы Сәтбаев туралы естеліктер жинақталған. Олардың көпшілігін Қанекеңмен қызметтес болған ғалымдар, қоғам қайраткерлері, жазушылар, біразаын ғылыммен кездескен, оның еңбектерінен, қызметтерінен әсер алған адамдар жазған. Бұл кітап академик Қаныш Сәтбаевтың ғылымдық, твочестволық, қоғамдық, ұйымдастырушылық еңбегін, орасан зор талантын, шалқар болмысын, таң-тамаша рухани келбетін, үлкен адамгершілік қасиеттерін жұртшылық тереңірек түсінуге септігін тигізбек.

*Халқымыздың рухани өміріндегі ерекше құбылыс
болған*

*Ұлы тұлға Қ.И.Сәтбаевтың есімі халқының
жанында мәңгі сақталмақ оның есімі өзі ұзақ жылда
жетекшілік еткен*

*ҚР Ұлттық ғылым академиясының геологиялық
ғылымдар институтына,*

*Қазақстан қалаларының көшелеріне ,
мектептер мен шаруашылық аттарын
берілген.*

*Содай-ақ Өскемен қаласы Жібек маталар
комбинаты шағын ауданындағы
“Текстильщиков даңғылы”*

*2007 жылы “Қаныш Сәтбаев” даңғылы
болып өзгертілді.*

*Біздің №44 О.Бөкей атындағы мектеп –лицейі
осы даңғылда орналасқан*

№44 О.Бөкей атындағы мектеп-лицейі

